KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 16. december 1998

om Tysklands støtte til ADDINOL Mineralöl GmbH under universalforfølgning og ADDINOL LUBE Oil GmbH & Co. KG

(meddelt under nummer K(1998) 3867)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(EØS-relevant tekst)

(1999/647/EF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 93, stk. 2, første punktum,

efter i overensstemmelse med ovennævnte artikel at have givet de interesserede parter en frist til at fremsætte deres bemærkninger, under hensyntagen til disse bemærkninger, og

ud fra følgende betragtninger:

I

Ved beslutning af 20. november 1996 ([1]) og 4. juni 1997 ([2]) godkendte Kommissionen redningsstøtte til ADDINOL Mineralöl GmbH (herefter benævnt ADDINOL ALT). Ved brev af 4. september 1997 udbad Kommissionen sig yderligere oplysninger, efter at pressen havde gengivet forskellige rygter i forbindelse med privatiseringen af ADDINOL ALT. Tyskland svarede ved brev af 1. oktober 1997. Under et besøg, som repræsentanter for Kommissionen aflagde i Berlin den 12. december 1997, besvarede repræsentanter for forbundsregeringen og forbundsanstalten for genforeningsbetingede særopgaver Bundesanstalt für vereinigungsbedingte Sonderaufgaben (herefter benævnt BvS) spørgsmål i forbindelse med oplysningerne i pressen. Efter samtalerne i Berlin forelagde Tyskland ved brev af 18. februar 1998 yderligere oplysninger om ny støtte på 59,9 mio. DEM samt en omstruktureringsplan.

På basis af disse oplysninger besluttede Kommissionen den 25. februar 1998 at indlede en procedure efter EF-traktatens artikel 93, stk. 2, da det var tvivlsomt, om støtteforanstaltningerne var forenelige med fællesmarkedet. Beslutningen og begrundelsen herfor blev meddelt Tyskland ved brev af 17. marts 1998, hvis indhold blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* ([3]). Kommissionen har derefter givet sagen et nyt nummer C 18/98. Samtidig blev alle interesserede parter opfordret til at fremsætte eventuelle bemærkninger senest en måned efter offentliggørelsen.

Ved brev af 2. april 1998, registreret den 3. april, og brev af 15. april 1998, registreret den 16. april 1998, besvarede Tyskland Kommissionens brev af 17. marts 1998. Ved brev af 23. april 1998 anmodede Kommissionen Tyskland om yderligere oplysninger, der blev fremsendt ved brev af 8. maj 1998, registreret den 11. maj 1998. På et møde mellem repræsentanter for Kommissionen og forbundsregeringen den 13. maj 1998 fremlagde Tyskland yderligere oplysninger. Yderligere spørgsmål, der blev fremført i brev af 15. juni 1998, blev besvaret ved brev af 29. juni 1998, registreret samme dag. Tyskland forelagde yderligere svar den 13. juli 1998. Kommissionen udbad sig yderligere oplysninger den 4. august 1998, og disse blev fremsendt ved brev af 14. august 1998, registreret den 17. august 1998, og den 18. august 1998, registreret den 28. august. Efterfølgende stillede Kommissionen yderligere spørgsmål den 7. september 1998, der blev besvaret ved brev af 18. september 1998, registreret samme dag, og brev af 30. september 1998, registreret 1. oktober. Tyskland fremsendte yderligere oplysninger ved brev af 1. oktober 1998, registreret den 2. oktober 1998, brev af 16. oktober 1998, registreret den 19. oktober 1998, brev af 28. oktober 1998, registreret den 29. oktober 1998 samt brev af 4. november 1998, registreret samme dag.

Efter at proceduren var indledt, modtog Kommissionen den 16. juli 1998 bemærkninger fra Fina Deutschland GmbH (herefter benævnt Fina). Den 4. august 1998 stillede Kommissionen Fina forskellige spørgsmål, der blev besvaret ved brev af 26. august 1998, registreret samme dag.

Ved brev af 20. juli 1998, registreret samme dag, forklarede den tyske regering, at den ikke havde brug for en oversættelse af Finas brev. Ved brev af 10. august 1998, registreret den 11. august 1998, fremsendte Tyskland sit svar på Finas brev.

I henhold til de foreliggende oplysninger er en del af støtten (lån på 7 mio. DEM) allerede udbetalt, selv om Kommissionen endnu ikke har truffet en afgørelse om, hvorvidt støtten er forenelig med fællesmarkedet.

II

ADDINOL ALT blev stiftet den 1. juni 1990 som led i opdelingen af den tidligere statsvirksomhed Hydrierwerk Zeitz. Privati-

([1]) Statsstøttesag N 783/96, brev af 4. december 1996.
([2]) Statsstøttesag N 225/97 og NN 70/97, brev af 20. juni 1997.
([3]) EFT C 186 af 16.6.1998, s. 7.

seringen fandt sted i 1994 (aftalerne blev underskrevet den 2. maj 1994 og 16. august 1994), hvorefter virksomheden blev overtaget af Innovative Umwelttechniken GmbH (herefter benævnt IUG).

ADDINOL ALT omfatter ADDINOL Mineralöl GmbH og de to datterselskaber ADDINOL Vertriebs GmbH og ADDINOL Dienstleistungs GmbH.

Den 23. oktober 1997 indgav ADDINOL ALT begæring om universalforfølgning. Den 15. december 1997 blev der stiftet et redningsselskab under navnet Schmieröl Krumpa GmbH & Co. KG. Dette selskab blev senere omdøbt til ADDINOL LUBE Oil GmbH & Co. KG (herefter benævnt ADDINOL LUBE). Redningsselskabet overtog den 16. december 1997 nogle anparter i ADDINOL. Selskabet vil overtage de dertil hørende formueværdier såsom fast ejendom og udstyr samt datterselskabet ADDINOL Dienstleistungs GmbH fra kuratoren. ADDINOL LUBE tilhører investeringsselskabet BVT Holding GmbH & Co. KG, der ejer 24% af anparterne, og hr. Wildegger, Streletz og Koehn, der ejer 76% af anparterne. Redningsselskabet falder ind under kategorien små og mellemstore virksomheder.

ADDINOL ALT drev virksomhed i smøreoliesektoren og producerede primært basisolier, olier til benzin- og dieselmotorer samt hydraulikolier. Redningsselskabet ADDINOL LUBE har opgivet at raffinere olie og beskæftiger sig udelukkende med blanding og salg af smøreolier. I 1997 beløb omsætningen af smøreolier sig til 43,945 mio. DEM, hvoraf Tyskland tegnede sig for ca. 70% og Estland for ca. 20%. I 1997 beskæftigede ADDINOL ALT mere end 500 medarbejdere, i dag beskæftiger ADDINOL LUBE 75 medarbejdere (heraf 12 i datterselskabet ADDINOL Mineralöl Marketing OÜ i Estland). I 1998 forventes en omsætning på ca. 36 mio. DEM. ADDINOL har hjemme i Sachsen-Anhalt.

III

ADDINOL har tidligere modtaget forskellige former for støtte:

I forbindelse med privatiseringen modtog ADDINOL ALT i perioden 1994-1996 tilskud fra BvS på i alt 91,7 mio. DEM til dækning af tab. Desuden påtog delstaten Sachsen-Anhalt sig en 100% garanti for et investeringslån på 40 mio. DEM og omkostningerne til eliminering af miljøforurening fra før 1. juli 1990 (der blev givet afkald på den gæld på 220,6 mio. DEM, der var opstået i perioden frem til juli 1990; gammel gæld på 25 mio. DEM indgik fortsat i virksomhedens passiver). Kommissionen fandt i sin beslutning af 5. juni 1997, at disse foranstaltninger alt i alt var dækket af ordninger under Treuhandanstalt ([4]).

([4]) Se Kommissionens beslutninger vedrørende Treuhandanstalts støtteordninger NN 108/91, E 15/92 og N 768/94.

På grund af ADDINOL ALT's vedvarende vanskeligheder ydede BvS redningsstøtte i form af et lån på 10 mio. DEM med en rentesats på 7% og en løbetid indtil 30. april 1997. ADDINOL ALT blev i efteråret 1996 ramt af en akut likviditetskrise, hvorfor BvS fra udgangen af 1996 bestræbte sig på at finde en ny investor. Det første redningslåns løbetid måtte forlænges, og der måtte ydes yderligere redningsstøtte, da det var vanskeligere end forventet at finde en investor. Den anden godkendte støtte bestod af lån på i alt 18 mio. DEM (med en rentesats på 7% og en løbetid indtil 30. juli 1997), hvoraf der reelt kun blev udbetalt 12 mio. DEM.

I forbindelse med omstruktureringen vil ADDINOL ALT og ADDINOL LUBE modtage støtte i form af tilskud på i alt 59,9 mio. DEM (29,95 mio. DEM fra delstaten Sachsen-Anhalt og 29,95 mio. DEM fra BvS). Da 12,85 mio. DEM af delstatens støtte ydes af midler under den godkendte regionalstøtteordning „Gemeinschaftsaufgabe Verbesserung der regionalen Wirtschaftstruktur“, udgør den redningsstøtte, der er anmeldt til og skal godkendes af Kommissionen, i alt 47,05 mio. DEM. I dette beløb indgår et lån på 3 mio. DEM til kuratoren, hvoraf delstaten Sachsen-Anhalt og BvS finansierer hver halvdelen, og som allerede blev udbetalt i december 1997 og nævnt ved indledningen af proceduren.

Støtten på 59,9 mio. DEM skal anvendes til følgende formål:

— 28,6 mio. DEM investeringsfinansiering

— 10,7 mio. DEM tabsudligning

— 5 mio. DEM tab i de gamle blandingsanlæg (i overgangsfasen 1998)

— 4,3 mio. DEM driftskapital

— 11,3 mio. DEM nedlukning af gamle anlæg.

ADDINOL ALT får udbetalt et beløb på 5 mio. DEM til udligning af tab på det gamle blandingsanlæg, indtil et nyt er bygget samt et beløb på 11,3 mio. DEM til nedlukningen af gamle anlæg. Den resterende del af de 59,9 mio. DEM tilgår redningsselskabet ADDINOL LUBE.

Ved brev af 18. september meddelte Tyskland Kommissionen, at der blev behov for yderligere støtte til finansiering af tabene i forbindelse med de gamle blandingsanlæg. Derefter gav Leuna Werke GmbH, der ejes af BvS, afkald på fordringer på 9,3 mio. DEM på ADDINOL ALT. Der er endnu ikke truffet afgørelse om, hvorvidt Leuna Werke GmbH skal holdes skadeløs af BvS eller delstaten Sachsen-Anhalt. Beløbet på 9,3 mio. DEM var ikke omfattet af den indledte procedure og er ikke genstand for denne beslutning. Ved brev af 4. november 1998 blev anmeldelsen af denne supplerende støtte trukket tilbage.

IV

Som anført ovenfor modtog Kommissionen bemærkninger fra andre interesserede parter i forbindelse med indledningen af proceduren.

Fina er et datterselskab i Petrofina-gruppen. Selskabet har hjemsted i Frankfurt am Main og driver primært virksomhed på markederne for levering, salg og markedsføring af raffinerede brændstofprodukter og på markederne for fremstilling, salg og markedsføring af smøremidler, herunder detailhandel via tankstationer samt salg til erhvervsdrivende i Tyskland. Virksomheden markedsfører også petrokemiske produkter og andre dermed forbundne produkter. I 1997 opnåede virksomheden en omsætning på i alt 2 743 mio. DEM og et overskud på 1,7 mio. DEM. I samme år beskæftigede Fina 249 personer mod 275 i 1996.

Fina har gjort gældende, at smøremiddelmarkedet, hvor ADDINOL LUBE driver virksomhed, står over for en betydelig tilbagegang. Ifølge Fina kunne der i de første fire måneder af 1998 registreres en tilbagegang på 4,4%. Fina betragter ADDINOL LUBE som en lokal virksomhed, der ikke har adgang til nye teknikker og derfor ikke vil kunne overleve på et højteknologisk internationalt marked. Et yderligere problem for ADDINOL LUBE er, at der i omstruktureringsplanen ikke indgår partnere med erfaringer på området. Endelig er ADDINOL LUBE primært afhængig af tredjemand med henblik på levering af råstoffer, medens de vigtigste konkurrenter er integreret vertikalt.

Ifølge Finas oplysninger ligger ADDINOL's priser i bestemte handler indtil 20% lavere end konkurrenternes priser. Fina anfører, at denne omkostningsfordel har gjort det muligt at føre en afsætningspolitik, der er finansieret gennem støtteforanstaltninger som redningsstøtten på 28 mio. DEM. Omkostningsfordelen har givet ADDINOL LUBE mulighed for at fordoble sin markedsandel mellem 1994 og 1998. Fina kunne ikke dokumentere denne påstand, ej heller på anmodning herom. Fina frygter, at ADDINOL LUBE med den nye omstruktureringsstøtte på 59,9 mio. DEM fortsat vil kunne følge denne markedsfordrejende strategi. Efter Finas opfattelse er der desuden overkapacitet på markedet for blandings- og tilsætningsprodukter. Endelig mener selskabet, at en støtte på 60 mio. DEM kan fordreje markedet mærkbart, idet Finas samlede omsætning på smøremiddelmarkedet beløber sig til ca. 70 mio. DEM.

Fina gør primært gældende, at investors bidrag til omstruktureringsplanen er utilstrækkeligt.

Fina konkluderer, at kriterierne i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder ikke er opfyldt, og at omstruktureringsstøtten til ADDINOL LUBE ikke bør godkendes.

Ved brev af 10. august 1998 svarede Tyskland på Finas bemærkninger: ADDINOL LUBE vil kunne udvikle sig til en rentabel virksomhed og have adgang til råstoffer som f.eks. basisolie fra raffinaderiet Koramo Kolin AG i Tjekkiet. Tyskland kan ikke acceptere Finas argument om, at det kun er vertikalt integrerede virksomheder, der kan overleve på markedet, og anfører, at ADDINOL LUBE ikke alene indgår i internationale alliancer med hensyn til det tekniske samarbejde, men også har en stor eksport. Med hensyn til spørgsmålet om en partner med erfaring inden for sektoren henviser Tyskland til, at de tre investorer tidligere var ledende medarbejdere i virksomheden, og at ADDINOL LUBE's kunder er partnere fra sektoren. Tyskland afviser også Finas argument om virksomhedens aggressive markedsadfærd på grundlag af subventionerede priser og anfører, at det samme også gælder for ADDINOL LUBE i fremtiden. Med hensyn til den påståede fordobling af markedsandelen fremlægger Tyskland en række tal, hvorefter ADDINOL ALT's andel af det tyske marked er faldet fra 4,51% i 1995 til 4,24% i 1997. Inden for nogle segmenter, som f.eks. motorolie, kunne ADDINOL ALT dog øge sin markedsandel fra 2,69% til 3,3%. ADDINOL har heller ikke anvendt dumpingpriser og har endog mistet nogle kunder i den periode, hvor den påståede konkurrencefordrejning skulle have fundet sted. Desuden fordrejer statsstøtten ikke konkurrencen, da ADDINOL LUBE's markedsandele i Tyskland og på internationalt plan er ubetydelige. Endelig anfører Tyskland, at støtten er begrænset til det for omstruktureringen nødvendige minimum.

Tyskland har i flere breve understreget, at investors bidrag må betragtes som betydeligt.

V

Da Kommissionen indledte procedure, gjorde den følgende betænkeligheder gældende med hensyn til de to allerede godkendte redningsstøtteforanstaltninger og den nye støtte i forbindelse med rammerne af redningsløsningen:

a) **Godkendte redningsstøtteforanstaltninger**

Da redningsstøtte ifølge rammebestemmelserne for redningsog omstruktureringsstøtte principielt skal være en engangsforanstaltning, og ADDINOL ALT allerede har modtaget redningsstøtte to gange, gav Kommissionen udtryk for sin tvivl med hensyn til, om den redningsstøtte, der var godkendt og udbetalt i 1996 og 1997, var forenelig med fællesmarkedet. Kommissionen anførte desuden, at Tyskland ikke havde overholdt de tilsagn om ikke at yde virksomheden yderligere redningsstøtte, som Tyskland afgav i forbindelse med Kommissionens anden beslutning. Tyskland har nemlig ydet ADDINOL ALT's kurator en yderligere støtte (3 mio. DEM fra BvS og delstaten Sachsen-Anhalt) i december 1997.

b) **Ny støtte**

Med hensyn til den nye støtte på 59,9 mio. DEM gav Kommissionen udtryk for sin tvivl med hensyn til:

— om omstruktureringsplanen kan sikre virksomhedens rentabilitet på lang sigt

— om støtten er begrænset til det strengt nødvendige minimum, og

— om investors bidrag kan betragtes som betydeligt.

VI

Da Kommissionen godkendte den første støtte i november 1996 og den anden støtte i maj 1997, mente BvS og delstaten Sachsen-Anhalt, at virksomheden kunne reddes, og en konkurs undgås med denne støtte. Kommissionen lå på daværende tidspunkt ikke inde med oplysninger, hvorefter det kunne forventes, at ADDINOL ALT ville være nødt til at indgive en begæring om universalforfølgning i december 1997.

Kommissionen godkendte den anden redningsstøttepakke, efter at Tyskland havde forsikret, at der i fremtiden ikke mere ville blive ydet redningsstøtte. Kommissionen konstaterede ved indledningen af proceduren, at Tyskland ikke havde overholdt dette tilsagn, da ADDINOL ALT havde fået et lån på 3 mio. DEM, efter at universalforfølgningen var indledt i december 1997. Tyskland anførte i sine bemærkninger til indledningen af proceduren, at beløbet på 3 mio. DEM ikke udgjorde redningsstøtte, men en forudfinansieret omstruktureringsstøtte. Denne støtte var nødvendig, for at produktionen med gamle blandingsanlæg kunne videreføres. Desuden indgik beløbet i det samlede støttebeløb på 59,9 mio. DEM til ADDINOL LUBE. Dette argument forekommer troværdigt, da omstruktureringsplanen allerede var afsluttet i oktober 1997, og redningsselskabet blev etableret i december 1997. Det blev anført, at ADDINOL ALT med henblik på etableringen af det nye selskab var nødt til at fortsætte sin produktion for ikke at miste kunder. Rådgivningsfirmaet Arthur D. Littles omstruktureringsplan var allerede afsluttet i december 1997, og som det fremgår af omstruktureringsplanen (nærmere oplysninger i det følgende), var der afsat 5 mio. DEM til den fortsatte drift af de gamle blandingsanlæg, der skulle producere videre, indtil de nye blandingsanlæg stod færdige (ifølge omstruktureringsplanen ved udgangen af 1999). Det anføres derfor, at det beløb på 3 mio. DEM, der blev udbetalt i december 1997, var omstruktureringsstøtte og en del af de 5 mio. DEM.

Kommissionen indledte proceduren over for de allerede godkendte redningsstøtteforanstaltninger, da den formodede, at der var ydet yderligere redningsstøtte. Som anført er det beløb på 3 mio. DEM, der blev udbetalt i december 1997, en forudfinansieret omstruktureringsstøtte. Dermed har Tyskland overholdt sine tilsagn om ikke at yde yderligere redningsstøtte. Kommissionens tvivl med hensyn til, om der var ydet yderligere redningsstøtte, er således ubegrundet. Denne tvivl var den eneste grund til at indlede proceduren med hensyn til den gamle redningsstøtte.

Tyskland har dog ikke afventet Kommissionens godkendelse, inden den 3 mio. DEM blev udbetalt, og dermed ikke opfyldt sine forpligtelser efter EF-traktatens artikel 93, stk. 3.

Tyskland har krævet den del af de to redningsstøtteforanstaltninger, der er udbetalt til kurator, tilbagebetalt.

VII

Støtten til ADDINOL ALT og ADDINOL LUBE må betragtes som støtte efter EF-traktatens artikel 92, da den blev ydet af en medlemsstat ved hjælp af statsmidler og fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder og påvirker samhandelen mellem medlemsstater.

Den nye støtte, som BvS og delstaten Sachsen-Anhalt har ydet, blev anmeldt som omstruktureringsstøtte. Man kan i den forbindelse overveje at anvende undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), „Støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrene, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse“, da hovedformålet med støtten er omstrukturering af en kriseramt virksomhed. En sådan støtte kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet, hvis kriterierne i Fællesskabets rammebestemmelser for statsstøtte til redning og omstrukturering af kriseramte virksomheder (herefter benævnt rammebestemmelserne) er opfyldt.

Disse rammebestemmelser anvendes dog i reglen ikke på nyetablerede virksomheder (redningsløsningen), der overtager eller lejer aktiverne i den virksomhed, der universalforfølges. Der gøres imidlertid undtagelser fra dette princip for virksomheder i de nye delstater, da overgangen fra planøkonomi til markedsøkonomi skaber særlige problemer. Et typisk eksempel på vanskelighederne for virksomheder som ADDINOL LUBE, der er på vej ind i markedsøkonomien, er, at egenkapitalen er lille. Den slags vanskeligheder kan begrunde, at også et nyetableret selskab betragtes som en kriseramt virksomhed. På baggrund af disse særlige forhold og BvS' opgave i overgangsprocessen kan man i bestemte tilfælde anse støtte til virksomheder, der overtager et selskab, der er under universalforfølgning, som omstruktureringsstøtte. I sådanne tilfælde skal de private investorer, der har overtaget det nyetablerede selskab, bidrage til omstruktureringen i betydeligt omfang.

For at Kommissionen kan godkende støtten til ADDINOL ALT og ADDINOL LUBE efter rammebestemmelserne for omstruktureringsstøtte, skal der foreligge en omstruktureringsplan, der opfylder bestemte betingelser:

Genoprettelse af virksomhedens rentabilitet på længere sigt

Omstruktureringsplanen skal inden for et rimeligt tidsrum og på basis af en realistisk vurdering af virksomhedens fremtidige

driftsvilkår kunne gøre virksomheden sund og rentabel på længere sigt.

Tyskland har forelagt en detaljeret omstruktureringsplan for ADDINOL LUBE, som er udarbejdet af rådgivningsfirmaet Arthur D. Little. Hovedpunktet i planen er, at ADDINOL LUBE skal indstille raffineringen af olie og koncentrere sig om blanding af højvalente smøremidler, herunder især motorolie. Med henblik herpå bygges der et fuldstændigt nyt olieblandingsanlæg, hvor investeringsomkostningerne udgør 28,6 mio. DEM. For ikke at miste kunder vil ADDINOL LUBE anvende ADDINOL ALT's blandingsanlæg, indtil det nye anlæg er færdiggjort. Derefter bliver ADDINOL ALT's produktionsanlæg demonteret fuldstændigt, og anvendelsen heraf indstillet uigenkaldeligt. ADDINOL LUBE's aktiviteter vil afvige markant fra ADDINOL ALT's, da ADDINOL LUBE ikke længere vil raffinere olie. Det anslåede resultat for 1998-2002 viser et overskud fra år 2001.

Den olie, der skal anvendes som råstof, leveres af raffinaderiet Koramo Kolin AG. Koramo Kolin AG har udviklet højvalente basisolier, der udgør grundlaget for ADDINOL LUBE's specialolier. I og med at virksomheden begrænser sine aktiviteter til blanding af olier og indstiller produktionen på det gamle raffinaderi, vil den koncentrere sig om sit primære kompetenceområde og kunne reducere de høje omkostninger, der er opstået som følge af de urentable raffineringsaktiviteter.

Omstruktureringsplanen tager udgangspunkt i den antagelse, at ADDINOL LUBE vil kunne øge sin omsætning mellem 1998 og 2002 med ca. 70 %. Dette udgangspunkt i Arthur D. Littles plan er en ufravigelig forudsætning for, at ADDINOL LUBE kan genoprette virksomhedens rentabilitet på længere sigt. Der er flere grunde til, at denne stigning efter Tysklands opfattelse er mulig, herunder følgende:

1) ADDINOL LUBE driver virksomhed i profitable nicher på smøreoliemarkedet.

2) ADDINOL LUBE er kendt for sine højvalente produkter og sin pålidelighed og har en betydelig ekspertise inden for udvikling, produktion og salg af højvalente smøremidler.

3) Når støtten til det nye selskab er godkendt, reduceres leverandørernes og kundernes usikkerhed, og ADDINOL LUBE vil kunne hverve nye kunder. Der har tidligere været mange kontrakter, der ikke kunne indgås (f. eks. […] (*)), da selskabets fremtid var usikker, og kunderne frygtede at miste deres leverandør.

4) Den stærke vækst i omsætningen af ADDINOL ALT's produkter i Estland viser, at selskabet har et meget lovende eksportpotentiale.

Ifølge rammebestemmelserne skal forbedringen af rentabiliteten primært stamme fra interne foranstaltninger, der er indeholdt i omstruktureringsplanen. Eksterne faktorer, såsom pris- og efterspørgselsstigninger, som virksomheden ikke har større indflydelse på, må kun inddrages, hvis de pågældende markedsforventninger er generelt anerkendte.

Tyskland har indrømmet, at smøreoliemarkedet i Tyskland ifølge forbundsstatistikkontoret (Statistisches Bundesamt) er gået 3,8 % tilbage i de første fire måneder af 1998 i forhold til det foregående år. Disse ret pessimistiske udsigter for en øget omsætning på markederne bekræftes af Kommissionens egne eksperter. For motorolies vedkommende drejer det sig altså om ikke-ekspansive markeder med lave fortjenstmargener. Ifølge Wood Mackenzie European Downstream Oil Service fra februar 1998 må der forventes en tilbagegang på 6 % på smøreoliemarkedet i OECD-landene mellem 1996 og 2005. Omstruktureringsplanen er således baseret på eksterne faktorer, som ikke er generelt anerkendte.

Selv hvis man ser bort fra, at en genoprettelse af virksomhedens rentabilitet ikke kan begrundes med eksterne faktorer, har ADDINOL LUBE kun små chancer for at kunne øge sin omsætning som planlagt:

1) Motoroliemarkedet, som tegner sig for mere end 50 % af ADDINOL LUBE's omsætning ([5]), er gået tilbage med 10,5 % i Tyskland i perioden april 1997 — april 1998. I omstruktureringsplanen tages det imidlertid udtrykkeligt som udgangspunkt, at ADDINOL LUBE's omsætningsforøgelse primært skal ske ved at øge afsætningen på motoroliemarkedet med 72 %. Dette marked står åbenbart over for det problem, at perioden mellem to olieskift på biler bliver stadig længere som følge af den forbedrede oliekvalitet. Faldet i markedsvolumen er således ikke et udtryk for sæsonbetingede udsving, men en strukturel udvikling på markedet. Tyskland anfører, at der kun er tilbagegang i nogle af de delsegmenter på motoroliemarkedet, hvor ADDINOL ikke driver virksomhed. Tyskland har dog ikke kunnet dokumentere, at ADDINOL LUBE driver virksomhed i segmenter af motoroliemarkedet og andre smøremiddelmarkeder med høje vækstrater. Der foreligger blot planer herom for fremtiden. Den antagelse, som Tyskland lægger til grund for dette argument, nemlig at ADDINOL primært driver virksomhed i profitable markedsnicher, er således ikke overbevisende.

2) Det er ikke nok, at en virksomhed udelukkende bygger på sine produkters gode kvalitet og sin kompetence inden for forskning og udvikling. ADDINOL LUBE konkurrerer med store industrivirksomheder som Shell, Exxon og Mobil, der alle kan producere højvalente produkter. De karakteristika, der anføres til fordel for ADDINOL LUBE, må derfor betragtes som en grundlæggende forudsætning for i det hele taget at kunne konkurrere på markedet.

3) Det må antages, at ADDINOL LUBE ville få flere ordrer, hvis den juridiske usikkerhed omkring virksomhedens fremtid var fjernet. Retssikkerhed med hensyn til en virk-

(*) Dele af denne tekst er redigeret for at undgå, at fortrolige oplysninger afsløres; disse dele er omgivet af skarpe parenteser og angivet med en asterisk.

([5]) Set i forhold til perioden 1998-2002, hvor ADDINOL i henhold til omstruktureringsplanen indstiller raffinering og salg af basisolier.

somheds overlevelse er imidlertid blot en yderligere grundlæggende forudsætning for at kunne konkurrere på markedet og retfærdiggør ikke en antagelse om, at omsætningen vil stige med 70% på et ikke-ekspansivt eller vigende marked.

4) Med hensyn til virksomhedens eksportpotentiale har Tyskland anført, at ADDINOL LUBE's eksport tegner sig for 40% af omsætningen, primært til Estland via datterselskabet (ADDINOL Mineralöl Marketing OÜ). Ifølge Tysklands oplysninger er vækstraten i disse lande tocifret (det er ikke specificeret, hvilke markedssegmenter der har sådanne vækstrater). Kommissionen tvivler dog på, at det selv i Østeuropa er muligt at opnå en betydelig forøgelse af markedsandelene. Der findes allerede stærke internationale og lokale konkurrenter på disse markeder. ADDINOL LUBE anfører desuden som argument, at virksomhedens produkter udbydes i Rusland via Lukeoil-tankstationer. Virksomheden måtte dog i lyset af krisen i Rusland indrømme, at det i andet halvår 1998 ikke havde været muligt at opnå en omsætningsforøgelse på det russiske marked. I betragtning af den forventede økonomiske udvikling i Rusland er det også usandsynligt, at der i fremtiden kan opnås en betydelig omsætningsforøgelse på dette marked. Disse ret så pessimistiske betragtninger gælder også ADDINOL LUBE's bestræbelser på at komme ind på andre markeder, f.eks. i Asien. Det er derfor yderst usandsynligt, at den forventede afsætningsforøgelse kan opnås ved øget eksport.

Der er også andre tegn på, at genoprettelsen af virksomhedens rentabilitet på længere sigt er tvivlsom:

1. Som det vil blive beskrevet nærmere i det følgende, bidrager investorerne til investeringsomkostningerne på 64,9 mio. DEM med 5 mio. DEM. Da støtten skal være begrænset til det strengt nødvendige minimum, må Kommissionen gå ud fra, at ADDINOL LUBE har gjort alt for at øge sit bidrag til omstruktureringsplanen og bestræbt sig på at få yderligere finansielle midler fra banker eller andre private investorer. Når man betænker, at ADDINOL LUBE ikke skal overtage ADDINOL ALT's gæld og modtager en statsstøtte på 59,9 mio. DEM, er det svært at forstå, hvorfor virksomheden ikke kan fremskaffe mere end 5 mio. DEM i privat kapital. Selv om det er almindeligt, at banker i Østtyskland tøver med at give lån, kan det ikke forklare, hvorfor der mangler en vilje til et finansielt engagement. En fortjenesteorienteret investor som en bank ville altid finansiere investeringer med gode udsigter. Tilsvarende tilfælde i de nye delstater har vist, at private banker også yder lån til kriseramte virksomheder ([6]). De private bankers og andre finansieringsinstitutters manglende vilje til at yde større lån kan betragtes som et tegn på, at der hersker tvivl om virksomhedens fremtidsudsigter.

2. Omstruktureringsplanen er i betydeligt omfang baseret på statsstøtte, hvilket betyder, at der højst sandsynligt må ydes yderligere støtte, hvis der dukker uforudsete vanskeligheder op. Under hensyntagen hertil og til ADDINOL's hidtidige udvikling betvivler Kommissionen, at princippet om, at statsstøtten skal være en engangsforanstaltning, kan overholdes.

Dette billede ændres ikke af den aktualiserede vurdering, som rådgivningsfirmaet Arthur D. Little forelagde den 16. oktober 1998. Uvisheden med hensyn til omsætningsforøgelsen bekræftes i denne undersøgelse, for så vidt som det deri understreges, at ADDINOL LUBE med sin nuværende ensidige fokusering på motoroliemarkedet har dårlige udsigter. Den stigning i omsætningen, virksomheden opnåede i 1998, var delvis baseret på særlige omstændigheder, der ikke vil gøre sig gældende på ny fremover. For det første kunne ADDINOL LUBE i dette år sælge de resterende olielagre i det gamle raffinaderi, og for det andet havde salget af basisolie fra raffinaderiet Koramo Kolin AG til tredjemand ligeledes en omsætningsøgende effekt. Disse særlige omstændigheder tegner sig for en omsætningsandel på 13,1 mio. DEM, hvoraf 4,8 mio. DEM skyldes salget af basisolie fra raffinaderiet Koramo Kolin AG. Ifølge Arthur D. Littles undersøgelse svarer de aktualiserede finansielle data for hele året 1998 uden disse særlige omstændigheder i alt væsentligt til de tal, der var anført som skøn i den oprindelige omstruktureringsplan. Derfor er de grundlæggende antagelser, der er anført ovenfor, stadig gældende, og ADDINOL LUBE skal stadig opnå en stigning i omsætningen på 70%. Nævnte undersøgelse indeholder ingen oplysninger om ADDINOL's udsigter til også reelt at kunne opnå den tilsigtede omsætningsstigning.

At ADDINOL ikke fik tab i 1998, skyldes også, at virksomheden kunne drage fordel af særlige forhold, såsom salget af gamle olielagre i Leuna-raffinaderiet. Det er ikke noget bevis på, at ADDINOL LUBE allerede igen er rentabel.

Ifølge oplysninger i den aktualiserede vurdering af omstruktureringsplanen har ADDINOL LUBE opnået en 12% omkostningsreduktion i forbindelse med indkøb af materialer. Man kunne derfor anføre, at omsætningsstigningen ikke længere er nødvendig. Også omkostningsreduktionen er dog delvist kun midlertidig, f.eks. i forbindelse med olielevering fra Leuna-raffinaderiets gamle lagre.

På denne baggrund er det forvirrende, at Arthur D. Little i undersøgelsen til sidst anfører, at blandingsvirksomheden stadig udgør en fornuftig og solid strategi til udvikling af ADDINOL LUBE. Denne udtalelse kan ikke fjerne Kommissionens betænkeligheder med hensyn til omsætningsforøgelsen. Undersøgelsen samt alle andre oplysninger, som Tyskland har forelagt, indeholder ingen overbevisende argumentation eller tydelig dokumentation for, at ADDINOL LUBE realistisk set vil kunne opnå denne forøgelse. En sådan argumentation og dokumentation er imidlertid nødvendig, da antagelserne om virksomhedens udvikling er i strid med de nuværende markedsudsigter. Efter gennem-

([6]) F.eks. i Blema Kircheis-sagen, NN 157/97.

gangen af alle de oplysninger, der indgår i Arthur D. Littles aktualiserede vurdering, mener Kommissionen stadig, at genoprettelsen af virksomhedens rentabilitet på længere sigt ikke er sikret.

Kommissionen konkluderer på grundlag heraf, at denne betingelse i rammebestemmelserne ikke er opfyldt.

Støtte i forhold til omstruktureringsomkostninger og -fordele

Støttens størrelse og intensitet skal være begrænset til det med henblik på omstruktureringen strengt nødvendige minimum og stå i forhold til de fordele, der forventes set ud fra EF's synspunkt. Støttemodtagerne forventes derfor normalt at yde et betydeligt bidrag til omstruktureringsplanen af egne midler eller af midler fra private finansieringsinstitutter.

Som det fremgår af efterfølgende tabel, svarer summen af de midler, der er ydet til ADDINOL LUBE og ADDINOL ALT inden for rammerne af omstruktureringsplanen, til det beløb, der er nødvendigt med henblik på omstruktureringen ([7]):

Midler	Mio. DEM	Omstrukturerings-foranstaltninger	Mio. DEM
Delstaten Sachsen-Anhalts tilskud (inklusive 12,85 mio. DEM fra Gemeinschaftsaufgabe)	29,95	Fortsat drift af blandingsanlæg i en begrænset periode	5
BvS' tilskud	29,95	Investeringer	28,6
		Tab indtil 2002	10,7
		Driftskapital	4,3
		Demontering af ADDINOL ALT's gamle raffinaderi	11,3
Investorernes egenkapital	1	Egenkapital	1
Investorernes bidrag	4	Aktivernes salgspris, inklusive prisen for ADDINOL Dienstleistungs-GmbH	4
I alt	64,9		64,9

Omstruktureringsomkostningerne udgør i alt 64,9 mio. DEM, hvoraf 53,6 mio. DEM vedrører redningsselskabet ADDINOL LUBE og 11,3 mio. DEM ADDINOL ALT. Et beløb på 11,3 mio. DEM anvendes til nedlukning og demontering af det gamle raffinaderi og blandingsanlæg. Ifølge Tyskland skal de gamle anlæg i henhold til miljøbestemmelserne demonteres. ADDINOL ALT's produktionsanlæg (både raffinaderiet og blandingsanlæggene) bliver lukket ned uigenkaldeligt. Det beløb på 5 mio. DEM, der er udbetalt til ADDINOL ALT, indgår i de 53,6 mio. DEM til redningsselskabet. Dette beløb er beregnet til den videre drift af de gamle blandingsanlæg frem til udgangen af 1999, hvor de nye anlæg forventes klare, hvorfor beløbet må vedrøre ADDINOL LUBE ([8]). Investorernes bidrag til redningsselskabet udgør 5 mio. DEM. Virksomhedens eget bidrag udgør således 9,3 %.

Investorerne har indvilliget i at opfylde følgende forpligtelser: 40 arbejdspladser skal opretholdes indtil 31. december 2002 (bøden ved manglende overholdelse udgør 4 170 DEM pr. måned og arbejdsplads), driften opretholdes mindst indtil 31. december 2002 (bøden ved manglende overholdelse udgør 20 % af det beløb, der er modtaget af staten), og 80 % af den fortjeneste, der opnås indtil den 21. december 2002 ved salg af virksomheden, overføres til staten.

Tyskland har gjort gældende, at støtten ikke alene betyder, at der opretholdes 63 arbejdspladser hos ADDINOL LUBE, men i alt 250 arbejdspladser i området. Regionen Merseburg, hvori ADDINOL LUBE er beliggende, har med 27 % en endnu højere arbejdsløshed end andre regioner i de nye delstater. Naboregionen Sangerhausen har med 28,4 % den højeste arbejdsløshed i de nye delstater. Derfor bidrager støtten til ADDINOL LUBE ifølge Tyskland også til skabelse af arbejdspladser af høj kvalitet, hvilket kan mildne nogle af strukturproblemerne i den pågældende region.

Investorernes bidrag på 9,3 % er usædvanligt lavt, frem for alt når man betænker, at ADDINOL tidligere har modtaget forskellige støttebeløb. Selv hvis man tager hensyn til, at de investorer, der ejer majoriteten af anparterne (76 %), er privatpersoner, kan et bidrag på 9,3 % helt klart ikke betragtes som betydeligt. ADDINOL LUBE er et redningsselskab, der ikke skal overtage ADDINOL ALT's gamle gæld og tab. Det er en virksomhed, der får et nyt produktionsanlæg til 28,6 mio. DEM stillet til rådighed, betalt af statsmidler. Ikke desto mindre er ADDINOL LUBE ikke i stand til at skaffe mere kapital fra private finansieringsinstitutter.

Tyskland meddelte ved brev af 4. november 1998, at investorerne påtænker at forhøje deres bidrag med indtil 5 mio. DEM. Tysklands støtte vil blive reduceret med et tilsvarende beløb. Philips Industrial Electronics, der skal bygge det nye blandingsanlæg, vil finansiere eller garantere denne yderligere investordeltagelse. Philips mangler stadig at træffe en afgørelse i sagen

([7]) Ved anmeldelsen og indledningen af proceduren var behovet ifølge omstruktureringsplanen 60,9 mio. DEM, hvoraf statsstøtten udgjorde 59,9 mio. DEM og investorernes deltagelse 1 mio. DEM. I mellemtiden har det vist sig, at investorerne vil stille yderligere 4 mio. DEM til rådighed.

([8]) BvS, ADDINOL ALT og ADDINOL LUBE har indgået en saneringsaftale, hvori de nærmere betingelser for støtteudbetalinger og investorernes forpligtelser er anført. I henhold til denne aftale skal kuratoren for ADDINOL ALT bidrage til demontering af de gamle produktionsanlæg med 3,5 mio. DEM.

internt. Da sagen imidlertid endnu ikke er afgjort definitivt, kan beløbet ikke indregnes i investorernes bidrag. Denne foranstaltning, der er truffet i sidste øjeblik, er heller ikke troværdig, da ADDINOL LUBE hidtil har haft megen tid til at øge bidraget. Tyskland har også meddelt Kommissionen, at ADDINOL LUBE vil få et lån på 500 000 DEM af […] (*) for at kunne finansiere forberedende indkøb i perioden, indtil Kommissionens beslutning foreligger. Det anføres, at dette beløb måske vil kunne forhøjes, når Kommissionen har godkendt støtten. Beløbet fra […] (*) kan næppe betragtes som et bidrag til omstruktureringsplanen, da det kun udgør en kortfristet finansiering og ikke indgår i den finansielle omstruktureringsplan. F.eks. blev støtten ikke reduceret som modydelse hertil.

Tyskland vedlagde brevet af 16. oktober en rapport fra rådgivningsfirmaet Arthur D. Little med en ændret vurdering af omstruktureringsplanen for ADDINOL LUBE. Ifølge denne rapport vil ADDINOL's behov for tabsudligning ligge langt under de 10,7 mio. DEM. Tyskland har imidlertid ikke reduceret støttebeløbet tilsvarende. Tabsudligningen i omstruktureringsplanen blev ikke angivet som et maksimumsbeløb, der skulle tilpasses efter de reelt opståede tab. Kommissionen må derfor gå ud fra, at Tyskland betaler en tabsudligning, der er højere end nødvendigt. Støtten er derfor ikke begrænset til det nødvendige minimum.

Kommisionen konkluderer på grundlag heraf, at denne betingelse i rammebestemmelserne ikke er opfyldt.

Da to af rammebestemmelsernes betingelser ikke er opfyldt, kan undtagelsesbestemmelsen i EF-traktatens artikel 92, stk. 3, litra c), ikke finde anvendelse på støtten på 59,9 mio. DEM til ADDINOL ALT og ADDINOL LUBE. Den tyske regering har ikke afventet Kommissionens godkendelse, inden udbetalingen af et delbeløb fandt sted, og har dermed ikke opfyldt sine forpligtelser i henhold til EF-traktatens artikel 93, stk. 3. Dette gælder også det allerede nævnte beløb på 3 mio. DEM til ADDINOL ALT og yderligere beløbet på 4 mio. DEM til ADDINOL ALT, der i 1998 blev udbetalt i form af et rentebærende lån —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

1. Tysklands redningsstøtte på 22 mio. DEM til ADDINOL Mineralöl GmbH under universalforfølgning, som blev anmeldt den 28. oktober 1996 og den 9. april 1997, er forenelig med fællesmarkedet.

2. Den omstruktureringsstøtte på 40,05 mio. DEM, som Tyskland påtænker at yde ADDINOL Mineralöl GmbH under universalforfølgning og ADDINOL LUBE Oil GmbH & Co. KG og anmeldte den 1. oktober 1997 og den 18. februar 1998, er uforenelig med fællesmarkedet.

3. Den omstruktureringsstøtte på 7 mio. DEM til ADDINOL Mineralöl GmbH under universalforfølgning og ADDINOL LUBE Oil GmbH & Co. KG, som Tyskland anmeldte den 1. oktober 1997 og den 18. februar 1998, er uforenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

1. Tyskland skal træffe de foranstaltninger, der er nødvendige med henblik på at kræve den i artikel 1, stk. 3, anførte ulovlige støtte tilbagebetalt af de endelige og faktiske modtagere.

2. Støtten skal kræves tilbagebetalt i overensstemmelse med de i tysk ret gældende procedurer og bestemmelser. De beløb, der skal kræves tilbagebetalt, skal forrentes fra den dag, hvor de blev stillet til rådighed for modtagerne. Renterne beregnes på grundlag af den referencesats, der anvendes ved beregning af subventionsækvivalenten for regionalstøtte.

Artikel 3

Tyskland underretter senest to måneder efter meddelelsen af denne beslutning Kommissionen om, hvilke foranstaltninger der er truffet for at efterkomme beslutningen.

Artikel 4

Denne beslutning er rettet til Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 16. december 1998

På Kommissionens vegne
Karel VAN MIERT
Medlem af Kommissionen